Downloaded via the EU tax law app / web

Edizzjoni Provvi?orja

SENTENZA TAL-QORTI TAL-?USTIZZJA (L-G?axar Awla)

29 ta’ Frar 2024 (*)

“Rinviju g?al de?i?joni preliminari – Sistema komuni ta’ taxxa fuq il-valur mi?jud (VAT) – Direttiva 2006/112/KE – Deroga prevista mill-Artikolu 90(2) – Ba?i tat-taxxa – Tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa – Nuqqas ta’ ?las totali jew parzjali tal-prezz – Terminu ta’ dekadenza sabiex jintalab it-tnaqqis a posteriori tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT – Data li fiha jibda jiddekorri t-terminu ta’ dekadenza – Dritt tal-persuna taxxabbli g?all-?las ta’ interessi”

Fil-Kaw?a C?314/22,

li g?andha b?ala su??ett talba g?al de?i?joni preliminari skont l-Artikolu 267 TFUE, imressqa mill-Varhoven administrativen sad (il-Qorti Amministrattiva Suprema, il-Bulgarija), permezz ta’ de?i?joni tal?4 ta’ Mejju 2022, li waslet fil-Qorti tal-?ustizzja fil?11 ta’ Mejju 2022, fil-pro?edura

“Consortium Remi Group” AD

vs

Direktor na Direktsia “Obzhalvane i danachno-osiguritelna praktika” Varna pri Tsentralno upravlenie na Natsionalnata agentsia za prihodite,

IL-QORTI TAL-?USTIZZJA (L-G?axar Awla),

komposta minn Z. Csehi (Relatur), President tal-Awla, M. Ileši? u D. Gratsias, Im?allfin,

Avukat ?enerali: J. Kokott,

Re?istratur: R. Stefanova-Kamisheva, amministratri?i,

wara li rat il-pro?edura bil-miktub u wara s-seduta tat?12 ta’ Mejju 2023,

wara li kkunsidrat l-osservazzjonijiet ippre?entati:

– g?ad-Direktor na Direktsia “Obzhalvane i danachno-osiguritelna praktika” Varna pri Tsentralno upravlenie na Natsionalnata agentsia za prihodite, minn M. Koleva u S. Petkov,

– g?all-Gvern Bulgaru, minn T. Mitova, b?ala a?ent,

– g?all-Kummissjoni Ewropea, minn D. Drambozova u J. Jokubauskait?, b?ala a?enti,

wara li semg?et il-konklu?jonijiet tal-Avukata ?enerali ppre?entati fis-seduta tas?7 ta’ Settembru 2023,

tag?ti l-pre?enti

Sentenza

1 It-talba g?al de?i?joni preliminari tirrigwarda l-interpretazzjoni tal-Artikolu 90 tad-Direttiva tal-

Kunsill 2006/112/KE tat?28 ta’ Novembru 2006 dwar is-sistema komuni ta’ taxxa fuq il-valur mi?jud (?U 2006, L 347, p. 1, rettifika fil-?U 2007, L 335, p. 60, iktar ’il quddiem id-“Direttiva dwar il-VAT”).

2 Din it-talba tressqet fil-kuntest ta’ tilwima bejn “Consortium Remi Group” AD, minn na?a, u d-Direktor na Direktsia “Obzhlavane i danachno-osiguritelna praktika” Varna pri Tsentralno upravlenie na Natsionalnata agentsia za prihodite (id-Direttur tad-Direttorat “Appelli u Prattiki fil-Qasam tat-Tassazzjoni u tas-Sigurtà So?jali” ta’ Varna A?enzija Nazzjonali tad-D?ul Pubbliku, il-Bulgarija) (iktar ’il quddiem id-“Direttur”), min-na?a l-o?ra, dwar ir-rifjut ta’ dan tal-a??ar li jawtorizza favur Consortium Remi Group a??ustament tal-ammont tat-taxxa fuq il-valur mi?jud (iktar ’il quddiem il-“VAT”) im?allsa minnha g?al djun mhux im?allsa mid-debituri.

Il?kuntest ?uridiku

Id?dritt tal?Unjoni

L?Att ta’ Ade?joni tar?Repubblika tal?Bulgarija mal?Unjoni Ewropea

3 Skont l-Artikolu 2 tal-Att dwar il-kondizzjonijiet ta’ l-ade?joni tar-Repubblika tal-Bulgarija u tar-Rumanija u l-a??ustamenti lit-trattati li fuqhom hija stabbilita l-Unjoni Ewropea (?U 2005, L 157, p. 203):

“Mid-data ta’ l-ade?joni, id-disposizzjonjiet tat-Trattati ori?inali u l-atti adottati mill-istituzzjonijiet u l-Bank ?entrali Ewropew qabel l-ade?joni g?andhom jorbtu lill-Bulgarija u lir-Rumanija u g?andhom japplikaw f'dawk l-Istati bil-kondizzjonijiet kif elenkati f'dawk it-Trattati u f'dan l-Att.”

Id?Direttiva dwar il?VAT

4 L-Artikolu 63 tad-Direttiva dwar il-VAT jipprovdi:

“G?andu jkun hemm avveniment li jag?ti lok g?al ?las u l-VAT g?andha ti?i imposta meta l-merkanzija jew is-servizzi huma pprovduti.”

5 L-Artikolu 73 ta’ din id-direttiva jipprevedi:

“Fir-rigward tal-provvista ta’ merkanzija jew servizzi, minbarra kif imsemmi fl-Artikoli 74 sa 77, l-ammont taxxabbli g?andu jinkludi dak kollu li jikkostitwixxi ?las miksub jew li g?andu jinkiseb mill-fornitur, g?all-provvista, mill-konsumatur jew parti terza, inklu?i s-sussidji marbuta direttament mal-prezz tal-provvista.”

6 L-Artikolu 90 tal-imsemmija direttiva huwa fformulat kif ?ej:

“1. Fil-ka? ta’ kan?ellazzjoni, ?a?da jew nuqqas ta’ pagament totali jew parzjali, jew fejn il-prezz hu mnaqqas wara li l-provvista tkun saret, l-ammont taxxabbli g?andu ji?i ridott g?aldaqstant skond kondizzjonijet li ji?u stabbiliti mill-Istati Membri.

2. Fil-ka? ta’ nuqqas ta’ ?las totali jew parzjali, l-Istati Membri jistg?u jidderogaw mill-paragrafu 1.”

7 Skont l-Artikolu 185 tal-istess direttiva:

“1. L-a??ustament g?andu, b’mod partikolari, isir fejn, wara li ssir id-denunzja tal-VAT, isir xi tibdil fil-fatturi u?ati biex jiddeterminaw l-ammont li g?andu jitnaqqas, per e?empju fejn ix-xirjiet huma kkan?ellati jew hu miksub ro?s fil-prezzijiet.

2. B?ala deroga mill-paragrafu 1, m’g?andu jsir l-ebda a??ustament fil-ka? ta’ transazzjonijiet li

jibqg?u totalment jew parzjalment mhux im?allsa jew fil-ka? ta' distruzzjoni, telf jew serq tal-proprjetà li ?ie ppruvat jew ikkonfermat kif imiss, jew fil-ka? ta' merkanzija ri?ervata g?all-iskop ta' g?oti ta' rigali ta' valur ?g?ir jew ta' l-g?oti ta' kampjuni, kif spe?ifikat fl-Artikolu 16.

Madanakollu, fil-ka? ta' transazzjonijiet li jibqg?u totalment jew parzjalment mhux im?allsa jew fil-ka? ta' serq, l-Istati Membri jistg?u je?tie?u li jsir a??ustament."

8 L-ewwel paragrafu tal-Artikolu 273 tad-Direttiva dwar il-VAT jipprevedi:

"L-Istati Membri jistg?u jimponu obbligi o?rajn li jidhrulhom me?tie?a biex ji?guraw il-?bir korrett ta' VAT u biex ma ssirx frodi, so??ett g?all-?tie?a ta' trattament indaqs bejn transazzjonijiet domesti?i u transazzjonijiet li jsiru bejn Stati Membri minn persuni taxxabbli u sakemm dawn l-obbligi, fin-negozju bejn Stati Membri, ma jag?tux lok g?al formalitajiet konnessi mal-qsim ta' fruntieri."

Id?dritt Bulgaru

9 Skont l-Artikolu 115 ta?-zakon za danak varhu dobavenata stoynost (il-Li?i dwar it-Taxxa fuq il-Valur Mi?jud, DV Nru 63 tal?4 ta' Awwissu 2006), li da?let fis-se?? fl?1 ta' Jannar 2007, fil-ver?joni tag?ha applikabbli g?all-fatti fil-kaw?a (iktar 'il quddiem i?-"ZDDS"):

"(1) Fil-ka? ta' bidla fil-ba?i tat-taxxa jew fil-ka? ta' xoljiment ta' provvista li fir-rigward tag?ha tkun in?ar?et fattura, il-fornitur g?andu jo?ro? nota relatata ma' din il-fattura.

(2) [...] In-nota g?andha tin?are? fi ?mien ?amest ijiem mill-avveniment imsemmi fil-paragrafu 1, u meta tkun tikkon?erna provvista li g?aliha tkun in?ar?et fattura, li tindika l-VAT iffatturata fuq il-?las ta' akkont, fi ?mien ?amest ijiem mid-data tar-rimbors, tat-tpa?ija jew mill-?las b'mod ie?or tal-ammont tal-akkont previst, g?all-ammont irrimborsat, ikkumpensat jew im?allas b'mod ie?or.

(3) Tin?are? nota ta' debitu fil-ka? ta' ?ieda fil-ba?i tat-taxxa u tin?are? nota ta' kreditu fil-ka? ta' tnaqqis fil-ba?i tat-taxxa jew fil-ka? ta' xoljiment tat-tran?azzjoni.

(4) Minbarra l-elementi essenzjali msemmija fl-Artikolu 114, nota relatata ma' fattura g?andha tispe?ifika b'mod obbligatorju:

1. in-numru u d-data tal-fattura li g?aliha tin?are? in-nota;

2. ir-ra?uni g?all-?ru? ta' din in-nota;

(5) G?andha tin?are? nota f'mill-inqas ?ew? kopji: wie?ed g?all-fornitur u wie?ed g?ad-destinatarju.

[...]

(7) [...] In-nota li tikkon?erna fattura tista' ma tinkludix l-elementi essenzjali msemmija fil-punti 12, 14 u 15 tal-Artikolu 114(1), ?lief meta tikkon?erna tran?azzjoni li l-post ta' e?ekuzzjoni tag?ha jkun [jinsab] fit-territorju ta' Stat Membru, tran?azzjoni intra-Komunitarja u bejg? ta' o??etti b'distanza."

10 L-Artikolu 116 ta?-ZDDS huwa fformulat kif ?ej:

"(1) Ma jistg?ux isiru a??ustamenti jew ?idiet g?all-fatturi u g?an-noti relatati mag?hom. Id-dokumenti m?ejjija jew a??ustati b'mod ?baljat g?andhom ji?u annullati u g?andhom jin?ar?u dokumenti ?odda.

(2) Huma meqjusa wkoll b?ala dokumenti m?ejjija b'mod ?baljat il-fatturi ma?ru?a u n-noti

relatati mag?hom li fuqhom ma hijiex indikata l-VAT meta fil-fatt din kellha tkun indikata.

(3) Huma meqjusa wkoll b?ala dokumenti m?ejjija b’mod ?baljat il-fatturi ma?ru?a u n-noti relatati mag?hom li fuqhom hija indikata l-VAT meta fil-fatt din ma kellhiex tkun indikata.

(4) Meta dokumenti m?ejjija jew a??ustati b’mod ?baljat jidda??lu fir-rekords tal-kontabbiltà tal-fornitur jew tad-destinatarju, sabiex ji?u annullati, huwa me?tie? li jitfassal, g?al kull wa?da mill-partijiet, pro?ess verbal li jindika:

1. il-motiv tal-annullament;

2. in-numru u d-data tad-dokument annullat;

3. in-numru u d-data ta’ ?ru? tad-dokument il-?did;

4. il-firma tal-persuni li jkunu ?ejjew il-pro?ess verbal g?al kull wa?da mill-partijiet.

(5) Il-kopji kollha tad-dokumenti annullati g?andhom jin?ammu mill-emittent u g?andhom ji?u rre?istrati fil-kontabbiltà tal-fornitur u tad-destinatarju skont ir-regolament ta’ implimentazzjoni ta’ [din] il-li?i.”

11 L-Artikolu 128(1) tad-Danachno-osiguritelnia protsesualen kodeks (il-Kodi?i ta’ Pro?edura fil-Qasam tat-Taxxi u tal-Kontribuzzjonijiet So?jali) (DV Nru 105 tad?29 ta’ Di?embru 2005), fis-se?? mill?1 ta’ Jannar 2006), fil-ver?joni tieg?u applikabbli g?all-fatti tal-kaw?a prin?ipali (iktar ’il quddiem id-“DOPK”) jipprevedi:

“G?andu jkun hemm tpa?ija tal-ammonti m?allsa indebitament jew mi?bura, b?ala taxxi, kontribuzzjonijiet so?jali obbligatorji, multi u sanzjonijiet pekunjarji imposti mid-dipartimenti tad-d?ul, kif ukoll l-ammonti li jistg?u ji?u rrimborsati minn [in-Natsionalnata agentsia za prihodite (l-A?enzija Nazzjonali tad-D?ul Pubbliku)] skont il-le?i?lazzjoni fiskali jew il-le?i?lazzjoni dwar is-sigurtà so?jali, mid-dipartimenti tad-d?ul g?ar-rimbors tad-dejn pubbliku e?i?ibbli mi?bur mill-A?enzija Nazzjonali tad-D?ul Pubbliku. Huwa possibbli li ssir tpa?ija b’dejn preskritt meta d-dejn tad-debitur ikun sar dovut qabel ma d-dejn tieg?u jkun ?ie preskritt.”

12 Skont l-Artikolu 129 tad-DOPK:

“1. It-tpa?ija jew ir-rimbors jistg?u jitwettqu fuq l-inizjattiva tal-awtorità tat-taxxa jew fuq talba bil-miktub tal-persuna kkon?ernata. It-talba g?al tpa?ija jew g?al rimbors g?andha ti?i e?aminata jekk din ti?i ppre?entata fi ?mien ?ames snin mill?1 ta’ Jannar tas-sena ta’ wara dik li fiha jse?? il-fatt li jwassal g?ar-rimbors, sakemm il-li?i ma tipprovdix mod ie?or.

[...]

(3) [...] L-avvi? ta’ tpa?ija jew ta’ rimbors g?andu jin?are? f’terminu ta’ 30 ?urnata mir-ri?ezzjoni tat-talba jekk ma jkun ?ie ordnat l-ebda kontroll qabel l-iskadenza ta’ dan it-terminu. Anki fil-ka? ta’ tpa?ija jew ta’ rimbors, inklu? meta l-avvi? imsemmi fl-ewwel sentenza jkun is-su??ett ta’ rikors, id-djun ta’ taxxi u ta’ kontribuzzjonijiet so?jali obbligatorji jistg?u jkunu su??etti g?al kontroll. Jekk l-avvi? ikun is-su??ett ta’ rikors kontenzju?, il-?ru? ta’ avvi? ta’ rettifika huwa possibbli sakemm tid?ol fis-se?? id-de?i?joni ?udizzjarja.

[...]

(7) L-avvi?i ta’ tpa?ija jew ta’ rimbors jistg?u ji?u kkontestati skont il-modalitajiet ta’ appell kontra dawn l-avvi?i ta’ rettifika.”

13 L-Artikolu 110 ta?-zakon za zadalzheniyata i dogovorite (il-Li?i dwar l-Obbligi u l-Kuntratti) (DV Nru 275, tat?22 ta’ Novembru 1950), fil-ver?joni tag?ha applikabbli g?at-tilwima fil-kaw?a prin?ipali (iktar ’il quddiem i?-“ZZD”), jipprevedi:

“L-iskadenza ta’ perijodu ta’ preskrizzjoni ta’ ?ames snin twassal g?all-estinzjoni ta’ kull dejn li g?alih il-li?i ma tipprovdix mod ie?or.

[...]”

14 Skont l-Artikolu 116 ta?-ZZD:

“Il-preskrizzjoni g?andha ti?i interrotta:

a) meta d-debitur jirrikonoxxi d-dejn;

b) permezz ta’ azzjoni, oppo?izzjoni jew talba g?al kon?iljazzjoni; jekk l-azzjoni, l-oppo?izzjoni jew it-talba g?al kon?iljazzjoni ma tintlaqax, il-preskrizzjoni titqies li ma ?ietx interrotta;

c) permezz tal-adozzjoni ta’ mi?uri ta’ infurzar.

[...]”

15 L-Artikolu 117 ta?-ZZD huwa fformulat kif ?ej:

“Wara l-interruzzjoni tat-terminu ta’ preskrizzjoni, jibda jiddekorri terminu ta’ preskrizzjoni ?did.

Jekk id-dejn ikun ?ie stabbilit b’de?i?joni ?udizzjarja, il-perijodu l-?did ta’ preskrizzjoni g?andu jkun ta’ ?ames snin fil-ka?ijiet kollha.

[...]”

16 L-Artikolu 120 ta?-ZDDS jipprevedi:

“Il-preskrizzjoni ma tapplikax *ex officio*.”

Il?kaw?a prin?ipali u d?domandi preliminari

17 Consortium Remi Group g?andha b?ala attività l-kostruzzjoni ta’ bini u ta’ installazzjonijiet. Hija kienet ?iet irre?istrata g?all-finijiet tal-VAT, fis?16 ta’ ?unju 1995 u t?assret mir-re?istru tal-VAT fis?7 ta’ Marzu 2019 min?abba nuqqas sistematiku ta’ twettiq tal-obbligi previsti mi?-ZDDS. Permezz ta’ sentenza tat?18 ta’ Settembru 2020, l-Okrazhen sad Varna (il-Qorti Re?jonali ta’ Varna, il-Bulgarija) iddikjarat lil Consortium Remi Group insolventi u nfet?et pro?edura ta’ insolvenza.

18 G?all-perijodu bejn is-sena 2006 u s-sena 2010 u g?as-sena 2012, Consortium Remi Group bag?tet fatturi lil ?ames kumpanniji, ji?ifieri lil “Promes” OOD, “Orkid Sofia Hills” EOOD, “Valentin Stoyanov” EOOD, “Sunshine Coast Investment” EOOD u “Mosstroy-Varna” AD (iktar ’il quddiem il-“kumpaniji debituri”). Dawn il-fatturi kienu jindikaw il-VAT u, g?all-parti l-kbira tal-perijodi ta’ tassazzjoni, din t?allset. Madankollu, min?abba n-nuqqas ta’ ?las ta’ dawn il-fatturi mill-kumpanniji debituri, l-ammont totali tad-djun tal-VAT ta’ Consortium Remi Group relatati mal-imsemmija fatturi jammonta g?al 618 171.16 lev Bulgaru (BGN) (madwar EUR 309 085).

19 Permezz ta’ avvi? ta’ a??ornament tat-taxxa tal?31 ta’ Jannar 2011, Consortium Remi Group intalbet t?allas g?all-perijodu mill?1 ta’ Jannar 2007 sal?31 ta’ Lulju 2010, ammonti dovuti skont i?-ZDDS, li kienu jinkludu l-VAT iffatturata lil Sunshine Coast Investment. Consortium Remi Group ikkontestat din l-opinjoni quddiem il-qrati, i?da r-rikors tag?ha ?ie mi??ud mill-qorti tal-ewwel istanza, li s-sentenza tag?ha ?iet ikkonfermata permezz ta’ sentenza tal-Varhoven administrativen sad (il-Qorti Amministrattiva Suprema, il-Bulgarija).

20 Permezz ta’ talba tas?7 ta’ Frar 2020, imressqa skont l-Artikolu 129(1) tad-DOPK (iktar ’il quddiem it-“talba g?al tpa?ija”), Consortium Remi Group talbet lill-awtorità tat-taxxa Bulgara, abba?i tal-Artikolu 128(1) tad-DOPK, tpa?ija tad-djun tag?ha tal-VAT mas-somma ta’ BGN 618 171.16, flimkien mal-interessi moratorji, ekwivalenti g?all-VAT iddikjarata u m?allsa fuq fatturi indirizzati lill-kumpanniji debituri. B?ala anness mat-talba tag?ha g?al tpa?ija, Consortium Remi Group ipprodu?iet “lista tal-ammonti mhux im?allsa tal-kontropartijiet”.

21 Din it-talba ?iet madankollu mi??uda min?abba li kienet tressqet wara l-iskadenza tat-terminu ta’ dekadenza previst fl-Artikolu 129(1) tad-DOPK. Barra minn hekk, tqies li Consortium Remi Group ma kinitx ipprodu?iet il-prova ta’ nuqqas ta’ ?las totali jew parzjali tad-djun tal-VAT iffatturata lill-kumpanniji debituri.

22 Matul il-fa?i ta’ kontestazzjoni amministrattiva tad-de?i?joni li ?a?det l-imsemmija talba, Consortium Remi Group ippre?entat id-de?i?jonijiet ta’ ftu? tal-pro?eduri ta’ insolvenza adottati kontra l-kumpanniji debituri kif ukoll il-provi li juru li dawn id-djun kienu ?ew irrikonoxxuti mill-istral?jarji tal-kumpanniji debituri u li dawn kienu jidhru fir-re?istri ta’ krediti ammessi stabbiliti fil-kuntest ta’ dawn il-pro?eduri ta’ insolvenza.

23 Id-de?i?joni ta’ ?a?da tat-talba g?al tpa?ija ?iet ikkonfermata kollha kemm hi permezz ta’ de?i?joni adottata fit?22 ta’ Mejju 2020 mid-Direttur.

24 Consortium Remi Group adixxiet lill-Administrativen sad Varna (il-Qorti Amministrattiva ta’ Varna, il-Bulgarija) b’rikors dirett kontra d-de?i?joni ta’ ?a?da tat-talba g?al tpa?ija, ikkonfermata mid-Direttur, li din il-qorti ?a?det. Hija ppre?entat appell ta’ kassazzjoni minn din is-sentenza quddiem il-Varhoven administrativen sad (il-Qorti Amministrattiva Suprema, il-Bulgarija), li hija l-qorti tar-rinviju, fejn sostniet li, skont l-Artikolu 90(1) tad-Direttiva dwar il-VAT, il-ba?i tat-taxxa tal-VAT g?andu jitnaqqas fil-ka?ijiet fejn il-persuna taxxabbli ma r?evietx il-korrispettiv kollu jew parti minnu dovut wara li tkun saret il-kunsinna ta’ o??etti jew il-provvista ta’ servizzi, li l-imsemmija dispo?izzjoni g?andha effett dirett u g?andha g?alhekk ti?i applikata peress li d-dispo?izzjonijiet nazzjonali huma kuntrarji g?aliha.

25 Il-qorti tar-rinviju tindika li d-dritt Bulgaru ma jinkludix dispo?izzjonijiet li jippermettu t-tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT fil-ka? ta’ nuqqas ta’ pagament, peress li l-Artikolu 115 ta?-ZDDS jipprevedi tali tnaqqis biss fil-ka? ta’ xoljiment tal-kunsinna.

26 Filwaqt li tibba?a ru?ha fuq ir-ra?unament tal-Qorti tal-?ustizzja fis-sentenzi tat?23 ta’ Novembru 2017 Di Maura (C?246/16, EU:C:2017:887, punti 21 sa 27), kif ukoll tat?3 ta’ Lulju

2019, UniCredit Leasing (C?242/18, EU:C:2019:558, punti 62 u 65), il-qorti tar-rinviju tqis li, kif issostni Consortium Remi Group, il-possibbiltà ta' rimbors tal-VAT fil-ka? ta' nuqqas ta' ?las tal-prezz ma tistax ti?i totalment esklu?a, u dan minkejja d-deroga prevista fl-Artikolu 90(2) tad-Direttiva dwar il-VAT. Dan ikun b'mod partikolari l-ka? meta l-persuna taxxabbli turi li, fid-dawl ta?-?irkustanzi, hemm ir-riskju li l-obbligu ta' ?las ta' fattura, impost fuq id-destinatarju tag?ha, ma ji?ix e?egwit.

27 Skont il-qorti tar-rinviju, id-deroga prevista fl-Artikolu 90(2) ta' din id-direttiva ma tti?ditx inkunsiderazzjoni fil-kuntest ta' le?i?lazzjoni spe?ifika fil-Bulgarija, kemm fir-rigward tal-mod kif il-ba?i tat-taxxa huwa a??ustat meta l-obbligu ta' ?las ta' dejn tal-VAT jista' ma ji?ix e?egwit kif ukoll fir-rigward ta' kundizzjonijiet li fihom jista' jintalab ir-rimbors tal-VAT im?allsa.

28 Huwa f'dawn i?-?irkustanzi li l-Varhoven administrativen sad (il-Qorti Amministrattiva Suprema) idde?idiet li tissospendi l-pro?eduri quddiemha u li tag?mel lill-Qorti tal-?ustizzja d-domandi preliminari li ?ejjin:

"1) Fil-ka? li jkun hemm deroga fis-sens tal-Artikolu 90(2) tad-[Direttiva dwar il-VAT] il-prin?ipju ta' newtralità u l-Artikolu 90 tad-[Direttiva dwar il-VAT] jippermettu dispo?izzjoni tad-dritt nazzjonali, b?al dik prevista fit-tieni sentenza tal-Artikolu 129(1) tad-[DOPK], li tistabbilixxi terminu ta' dekadenza g?at-tressiq ta' talba g?at-tpa?ija jew g?ar-rimbors tat-taxxa imposta [mill-persuna taxxabbli] fuq il-provvista ta' prodotti jew ta' servizzi fil-ka? ta' nuqqas ta' ?las totali jew parzjali mid-destinatarju tal-provvista?

2) Irrispettivament mir-risposta g?all-ewwel domanda, fi?-?irkustanzi inkwistjoni fil-kaw?a prin?ipali, l-a??ustament tal-fattura fiskali [mill-persuna taxxabbli] fir-rigward tal-VAT dovuta, min?abba n-nuqqas ta' ?las totali jew parzjali tal-prezz tal-provvista ta' prodotti jew ta' servizzi min-na?a tad-destinatarju indikat fil-fattura, qabel it-tressiq tat-talba g?al rimbors, jikkostitwixxi kundizzjoni ne?essarja g?ar-rikonoxximent tad-dritt g?at-tnaqqis tal-ammont taxxabbli skont l-Artikolu 90(1) tad-[Direttiva dwar il-VAT]?

3) Fid-dawl tar-risposta g?all-ewwel ?ew? domandi, kif g?andu ji?i interpretat l-Artikolu 90(1) tad-[Direttiva dwar il-VAT] g?all-finijiet tad-determinazzjoni tal-mument li fih ise??u r-ra?unijiet li jippermettu t-tnaqqis tal-ammont taxxabbli fil-ka? ta' nuqqas ta' ?las totali jew parzjali tal-prezz u fil-ka? li ma jkunx hemm dispo?izzjoni nazzjonali li tirregola din il-kwistjoni min?abba d-deroga prevista fl-Artikolu 90(1)?

4) Kif g?andhom ji?u interpretati l-motivi tas-sentenza tas?27 ta' Novembru 2017, Di Maura (C?246/16, EU:C:2017:887, punti 21 sa 27) u tas-sentenza tat?3 ta' Lulju 2019, UniCredit Leasing (C?242/18, EU:C:2019:558, punti 62 u 65) fl-assenza ta' kundizzjonijiet spe?ifi?i g?all-applikazzjoni tad-deroga prevista fl-Artikolu 90(2) tad-[Direttiva dwar il-VAT] fil-le?i?lazzjoni Bulgara?

5) Huwa kompatibbli mal-prin?ipju ta' newtralità u mal-Artikolu 90 tad-[Direttiva dwar il-VAT i]l-prattika fil-qasam fiskali u tas-sigurtà so?jali li ma jit?allewx li jsiru a??ustamenti tat-taxxa akkumulata fil-ka? ta' nuqqas ta' ?las qabel ma l-annullament tat-taxxa ji?i kkomunikat lid-destinatarju tal-kunsinna tal-prodotti jew tas-servizzi fil-ka? li dan tal-a??ar ikun persuna taxxabbli, bil-g?an li jsir a??ustament tal-ammont inizjalment mi?mum mid-destinatarju?

6) L-interpretazzjoni tal-Artikolu 90(1) tad-[Direttiva dwar il-VAT] tippermetti li jitqies li l-eventwali dritt g?al tnaqqis tal-ammont taxxabbli fil-ka? ta' nuqqas ta' ?las totali jew parzjali jag?ti lok g?ad-dritt g?ar-rimbors tal-VAT im?allsa mill-fornitur, flimkien ma' interessi moratorji, u mil-liema mument?"

Fuq il‑?urisdizzjoni tal‑Qorti tal‑?ustizzja

29 Skont ?urisprudenza stabbilita, il-Qorti tal-?ustizzja g?andha l-?urisdizzjoni sabiex tinterpreta d-dritt tal-Unjoni biss f'dak li jikkon?erna l-applikazzjoni tieg?u fi Stat Membru ?did mid-data tal-ade?joni ta' dan tal-a??ar mal-Unjoni Ewropea (sentenza tas?17 ta' Di?embru 2020, Franck, C?801/19, EU:C:2020:1049, punt 16 u l-?urisprudenza ??itata).

30 Minn dan jirri?ulta, b'mod partikolari, li l-Qorti tal-?ustizzja ma g?andhiex il-?urisdizzjoni sabiex tinterpreta d-direttivi tal-Unjoni dwar il-VAT meta l-perijodu ta' rkupru tat-taxxi inkwistjoni huwa qabel l-ade?joni tal-Istat Membru kkon?ernat mal-Unjoni (sentenza tat?3 ta' Lulju 2019, UniCredit Leasing, C?242/18, EU:C:2019:558, punt 31).

31 Fil-fatt, peress li l-obbligu ta' a??ustament huwa marbut inseparabbilment mal-e?i?ibbiltà tal-VAT tal-input dovuta jew im?allsa u mad-dritt g?al tnaqqis li jirri?ulta minnha, id-dehra, wara l-ade?joni ta' Stat Membru mal-Unjoni, ta' ?irkustanzi li, b?ala prin?ipju, jistg?u jkunu l-ba?i ta' dan l-obbligu ma tippermettix lill-Qorti tal-?ustizzja tinterpreta d-Direttiva dwar il-VAT jekk il-kunsinna ta' o??etti jew il-provvista ta' servizzi msemmija jkunu se??ew qabel din l-ade?joni (sentenza tas?27 ta' ?unju 2018, Varna Holideis, C?364/17, EU:C:2018:500, punt 31).

32 F'dan il-ka?, il-kaw?a prin?ipali tirrigwarda l-perijodu ta' tassazzjoni tal-VAT mis-sena 2006 sas-sena 2010 u dak tas-sena 2012. G?aldaqstant, il-Qorti tal-?ustizzja ma g?andhiex ?urisdizzjoni sabiex tidde?iedi dwar id-domandi preliminari sa fejn dawn jikkon?ernaw il-kunsinni ta' o??etti jew il-provvisti ta' servizzi li se??ew fl?2006, ji?ifieri qabel l-ade?joni tar-Repubblika tal-Bulgarija, fl?1 ta' Jannar 2007, mal-Unjoni.

Fuq id‑domandi preliminari

Fuq l‑ewwel, it‑tielet u r‑raba' domanda

33 Preliminarjament, g?andu jitfakkar li, sabiex ting?ata risposta utli lill-qorti tar-rinviju, il-Qorti tal-?ustizzja tista' tie?u inkunsiderazzjoni dispo?izzjonijiet tad-dritt tal-Unjoni li ma tkunx g?amlet riferiment g?alihom il-qorti nazzjonali fil-formulazzjoni tad-domandi tag?ha, billi b'mod partikolari tag?mel estrazzjoni mill-motivazzjoni tad-de?i?joni tar-rinviju tal-elementi tad-dritt tal-Unjoni li je?tie?u interpretazzjoni fid-dawl tas-su??ett tal-kaw?a (sentenza tat?2 ta' Marzu 2023, Åklagarmyndigheten, C?666/21, EU:C:2023:149, punt 22 u l-?urisprudenza ??itata).

34 F'dan il-ka?, g?alkemm, fil-formulazzjoni tad-domandi preliminari tag?ha, il-qorti tar-rinviju rreferiet biss g?all-prin?ipju ta' newtralità fiskali, dan l-element ma jipprekludix it-te?id inkunsiderazzjoni ta' prin?ipji ?enerali o?ra tad-dritt tal-Unjoni li jistg?u jkunu rilevanti sabiex ting?ata risposta g?al dawn id-domandi.

35 G?aldaqstant, g?andu jitqies li, permezz tal-ewwel, tat-tielet u tar-raba' domanda preliminari tag?ha, li g?andhom ji?u e?aminati flimkien, il-qorti tar-rinviju tistaqsi, essenzjalment, jekk, fid-dawl tad-deroga prevista fl-Artikolu 90(2) tad-Direttiva dwar il-VAT, l-Artikolu 90(1) ta' din id-direttiva, moqri flimkien mal-prin?ipji ta' newtralità fiskali, ta' proporzjonalità u ta' effettività, g?andux ji?i interpretat fis-sens li jipprekludi le?i?lazzjoni ta' Stat Membru li tipprevedi terminu ta' dekadenza g?at-tressiq ta' talba g?ar-rimbors tal-VAT li jirri?ulta minn tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT fil-ka? ta' nuqqas ta' ?las totali jew parzjali ta' fattura ma?ru?a minn persuna taxxabbli u, jekk le, minn liema data g?andu jibda jiddekorri tali terminu, fl-assenza ta' dispo?izzjonijiet nazzjonali spe?ifi?i f'dan ir-rigward.

36 G?andu jitfakkar li l-Artikolu 90(1) tad-Direttiva dwar il-VAT jipprovdi li, fil-ka? ta'

annullament, xoljiment ta' ri?oluzzjoni, ta' nuqqas ta' ?las totali jew parzjali jew ta' tnaqqis fil-prezz wara l-mument li fih titwettaq it-tran?azzjoni, l-ba?i tat-taxxa titnaqqas *pro rata* skont il-kundizzjonijiet li ji?u stabbiliti mill-Istati Membri. Din id-dispo?izzjoni tobbliga lill-Istati Membri jnaqqsu l-ba?i tat-taxxa u, g?aldaqstant, l-ammont tal-VAT dovut mill-persuna taxxabbli kull darba li, wara l-konklu?joni ta' tran?azzjoni, il-persuna taxxabbli ma ti?borx parti mill-korrispettiv jew l-intier tieg?u. Din id-dispo?izzjoni tikkostitwixxi l-espressjoni ta' prin?ipju fundamentali tad-Direttiva dwar il-VAT, li l-ba?i tat-taxxa hija kkostitwita mill-korrispettiv ir?evut realment u li l-korollarju tieg?u huwa li l-awtorità tat-taxxa ma tkunx tista' ti?bor, b?ala VAT, ammont ikbar minn dak mi?bur mill-persuna taxxabbli (sentenza tal?11 ta' Novembru 2021, ELVOSPOL, C?398/20, EU:C:2021:911, punti 24 u 25).

37 Min-na?a tieg?u, l-Artikolu 90(2) tad-Direttiva dwar il-VAT jipprovdi li fil-ka? ta' nuqqas ta' ?las totali jew parzjali tal-korrispettiv, l-Istati Membri jistg?u jidderogaw mill-obbligu li jnaqqsu l-ba?i tat-taxxa tal-VAT stabbilita fl-Artikolu 90(1) ta' din id-direttiva.

38 F'dan ir-rigward, il-Qorti tal-?ustizzja di?à dde?idiet li dispo?izzjoni nazzjonali li, fil-lista tas-sitwazzjonijiet li fihom il-ba?i tat-taxxa titnaqqas, ma tinkludix dik tan-nuqqas ta' pagament tal-prezz tat-tran?azzjoni g?andha ti?i kkunsidrata b?ala r-ri?ultat tal-e?er?izzju, mill-Istat Membru, tal-possibbiltà ta' deroga li ?iet mog?tija lilu skont l-Artikolu 90(2) tad-Direttiva dwar il-VAT (sentenza tat?3 ta' Lulju 2019, UniCredit Leasing, C?242/18, EU:C:2019:558, punt 60 u l-?urisprudenza ??itata).

39 F'dan il-ka?, kemm mid-de?i?joni tar-rinviju kif ukoll mill-osservazzjonijiet orali tal-Gvern Bulgaru jirri?ulta li l-le?i?lazzjoni nazzjonali, billi telenka fl-Artikolu 115(1) ta?-ZDDS, is-sitwazzjonijiet li fihom il-ba?i tat-taxxa ti?i kkore?uta, ma tipprevedi ebda korrezzjoni fil-ka? ta' nuqqas ta' ?las tal-prezz tat-tran?azzjoni su??etta g?all-VAT.

40 G?aldaqstant, ir-Repubblika tal-Bulgarija g?andha titqies li e?er?itat il-possibbiltà ta' deroga tag?ha mill-obbligu ta' tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa fil-ka? ta' nuqqas ta' pagament, b'tali mod li l-persuna taxxabbli ma tkunx tista' tinvoka tali dritt (ara, f'dan ir-rigward, is-sentenza tat?3 ta' Lulju 2019, UniCredit Leasing, C?242/18, EU:C:2019:558, punt 61).

41 Madankollu, skont il-?urisprudenza stabbilita tal-Qorti tal-?ustizzja, din il-possibbiltà ta' deroga, li hija strettament limitata g?all-ka?ijiet ta' nuqqas ta' ?las totali jew parzjali, hija bba?ata fuq l-idea li n-nuqqas ta' ?las tal-korrispettiv jista', f'?erti ?irkustanzi u min?abba s-sitwazzjoni ?uridika e?istenti fl-Istat Membru kkon?ernat, tkun diffi?li li ti?i vverifikata jew tkun biss provvi?orja (sentenza tal?11 ta' Novembru 2021, ELVOSPOL, C?398/20, EU:C:2021:911, punt 27 u l-?urisprudenza ??itata).

42 Minn dan isegwi li l-e?er?izzju ta' tali possibbiltà ta' deroga g?andu ji?i ??ustifikat, sabiex il-mi?uri me?uda mill-Istati Membri g?all-implimentazzjoni tag?ha ma jfixklux l-g?an ta' armonizzazzjoni fiskali mfittex mid-Direttiva dwar il-VAT, u li tali possibbiltà ma tistax tippermetti lil dawn tal-a??ar jeskludu purament u sempli?ement it-tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT fil-ka? ta' nuqqas ta' ?las (sentenza tal?11 ta' Novembru 2021, ELVOSPOL, C?398/20, EU:C:2021:911, punt 28 u l-?urisprudenza ??itata).

43 Fil-fatt, li ti?i ammessa l-possibbiltà g?all-Istati Membri li jeskludu kull tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT fil-ka? ta' nuqqas ta' ?las definittiv imur kontra l-prin?ipju ta' newtralità tal-VAT, li minnu jirri?ulta b'mod partikolari li, fil-kapa?ità tieg?u ta' kollettur tat-taxxi f'isem l-Istat, l-imprenditur g?andu jin?eles kompletament mill-oneru tat-taxxa dovuta jew im?allsa fil-kuntest tal-attivitajiet ekonomi?i tieg?u li huma stess huma su??etti g?all-VAT (sentenza tal?11 ta' Novembru 2021, ELVOSPOL, C?398/20, EU:C:2021:911, punt 31 u l-?urisprudenza ??itata).

44 F’dan il-kuntest, g?andu jitfakkar li, minn na?a, l-Artikolu 90(1) tad-Direttiva dwar l-VAT jissodisfa l-kundizzjonijiet sabiex ikollu effett dirett (sentenza tal?15 ta’ Ottubru 2020, E. (VAT – Tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa), C?335/19, EU:C:2020:829, punt 51 u l-?urisprudenza ??itata), u, min-na?a l-o?ra, l-possibbiltà ta’ deroga prevista fil-paragrafu 2 ta’ dan l-artikolu hija inti?a biss sabiex tippermetti lill-Istati Membri ji??ieldu l-in?ertezza marbuta mal-irkupru tal-ammonti dovuti u ma tirregolax il-kwistjoni dwar jekk jistax ma jsirx tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT fil-ka? ta’ nuqqas ta’ ?las definittiv (sentenza tal?11 ta’ ?unju 2020, SCT, C?146/19, EU:C:2020:464, punt 24 u l-?urisprudenza ??itata).

45 Barra minn hekk, kif irrilevat, essenzjalment, l-Avukata ?enerali fil-punti 41 u 56 tal-konklu?jonijiet tag?ha, l-Artikolu 90(1) tad-Direttiva dwar il-VAT jista’ jkun direttament applikabbli meta l-Istat Membru, b?al f’dan il-ka?, ma jawtorizza ebda tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa fil-ka? ta’ nuqqas ta’ ?las totali jew parzjali ming?ajr ma jie?u inkunsiderazzjoni l-livell ta’ in?ertezza fir-rigward tan-natura definittiva tieg?u.

46 F’dak li jirrigwarda l-limitazzjoni *ratione temporis* tad-dritt g?al tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa msemmi fl-Artikolu 90 ta’ din id-direttiva, g?andu ji?i rrilevat, fl-ewwel lok, li mill-?urisprudenza tal-Qorti tal-?ustizzja jirri?ulta li l-possibbiltà li ti?i ppre?entata talba g?ar-rimbors tal-VAT ming?ajr tali limitazzjoni tmur kontra l-prin?ipju ta’ ?ertezza legali, li je?i?i li s-sitwazzjoni fiskali tal-persuna taxxabbli, fir-rigward tad-drittijiet u tal-obbligi tag?ha lejn l-awtorità tat-taxxa, ma tkunx tista’ ti?i kkontestata b’mod indefinit (ara, f’dan is-sens, id-digriet tat?3 ta’ Marzu 2021, FGSZ, C?507/20, EU:C:2021:157, punt 23 u l-?urisprudenza ??itata).

47 Barra minn hekk, il-Qorti tal-?ustizzja dde?idiet, fir-rigward tas-sistema tat-tnaqqis tal-VAT, li hija enfasizzat li kellha tkun is-su??ett ta’ interpretazzjoni koerenti mal-Artikolu 90 tad-Direttiva dwar il-VAT (ara, f’dan is-sens, id-digriet tat?22 ta’ Frar 2018, T?2, C?396/16, EU:C:2018:109, punt 35), li terminu ta’ dekadenza li l-iskadenza tieg?u g?andha b?ala konsegwenza li tissanzjona lill-persuna taxxabbli li ma tkunx dili?enti bi??ejjed, li tkun naqset milli tinvoka t-tnaqqis tal-VAT tal-input, billi ttellfilha dritt g?al tnaqqis tal-VAT, ma jistax jitqies b?ala inkompatibbli mas-sistema stabbilita mid-Direttiva dwar il-VAT sakemm, minn na?a, dan it-terminu japplika bl-istess mod g?ad-drittijiet simili fil-qasam fiskali bba?ati fuq id-dritt intern u g?al dawk ibba?ati fuq id-dritt tal-Unjoni (prin?ipju ta’ ekwivalenza) u sakemm, min-na?a l-o?ra, fil-prattika ma jag?milx impossibbli jew e??essivament diffi?li l-e?er?izzju tad-dritt g?al tnaqqis tal-VAT (prin?ipju ta’ effettività) (sentenza tat?12 ta’ April 2018, Biosafe – Indústria de Reciclagens, C?8/17, EU:C:2018:249, punt 37 u l-?urisprudenza ??itata).

48 G?aldaqstant, fir-rigward tal-le?i?lazzjoni nazzjonali inkwistjoni fil-kaw?a prin?ipali li tistabbilixxi terminu ta’ dekadenza li fl-iskadenza tieg?u t-talba g?ar-rimbors ta’ taxxa hija inammissibbli, huwa bi??ejjed li ji?i rrilevat, b?alma g?amlet l-Avukata ?enerali fil-punt 44 tal-konklu?jonijiet tag?ha, li l-Artikolu 90(1) tad-Direttiva dwar il-VAT ma jipprekludix tali limitazzjoni *ratione temporis* tad-dritt g?al tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa.

49 Fit-tieni lok, g?alkemm l-e?istenza ta’ terminu ta’ dekadenza li l-iskadenza tieg?u g?andha l-konsegwenza li ma tippermettix iktar lil kreditur jitlob it-tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT relatat ma’ ?erti krediti ma tistax, fiha nnifisha, titqies li hija inkompatibbli mad-Direttiva dwar il-VAT, id-determinazzjoni tad-data li minnha jibda jiddekorri dan it-terminu taqa’ ta?t id-dritt nazzjonali, bla ?sara g?all-osservanza tal-prin?ipji ta’ ekwivalenza u ta’ effettività (ara, f’dan is-sens, id-digriet tat?3 ta’ Marzu 2021, FGSZ, C?507/20, EU:C:2021:157, punt 23 u l-?urisprudenza ??itata).

50 G?al dak li jirrigwarda, b’mod iktar partikolari, il-prin?ipju ta’ effettività, mill-?urisprudenza tal-Qorti tal-?ustizzja jista’ ji?i dedott li terminu ta’ dekadenza li kien jibda jiddekorri mid-data tal-?ru? tal-fatturi inizjali u kien skada, g?al ?erti tran?azzjonijiet, qabel it-tressiq tat-talba g?al kumpens ma

jistax validament ji?i invokat kontra l-e?er?izzju tad-dritt g?al tnaqqis tal-VAT jekk il-persuna taxxabbli ma tkunx uriet nuqqas ta' dili?enza, u fl-assenza ta' abbu? jew ta' kollu?joni frawdolenti (ara, f'dan is-sens, id-digriet tat?3 ta' Marzu 2021, FGSZ, C?507/20, EU:C:2021:157, punt 25 u l-?urisprudenza ??itata).

51 F'dan ir-rigward, g?andu jitqies, kif irrilevat ukoll l-Avukata ?enerali fil-punt 50 tal-konklu?jonijiet tag?ha, li, fid-dawl tal-prin?ipju ta' newtralità tal-VAT, li minnu jirri?ulta li l-imprenditur, li ji?gura l-finanzjament minn qabel tal-VAT billi ji?borha f'isem l-Istat, huwa me?lus kompletament mill-pi? ta' din it-taxxa fil-kuntest tal-attivitajiet ekonomi?i tieg?u su??etti g?all-VAT, il-bidu tad-dekorrenza tat-terminu ta' dekadenza g?all-e?er?izzju tad-dritt g?al tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa, skont l-Artikolu 90(1) tad-Direttiva dwar il-VAT, g?andu jkollu rabta suffi?jenti mad-data li minnha l-persuna taxxabbli, li ta?ixxi b'mod dili?enti, tista' tu?a dan id-dritt.

52 Barra minn hekk, fl-assenza ta' dispo?izzjonijiet nazzjonali li jikkon?ernaw il-modalitajiet tal-e?er?izzju tad-dritt g?al tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa fil-ka? ta' nuqqas ta' ?las totali jew parzjali, b?al fil-kaw?a prin?ipali, il-prin?ipji ta' proporzjonalità u ta' ?ertezza legali je?i?u li l-bidu tad-dekorrenza tat-terminu ta' dekadenza jkun identifikabbli mill-persuna taxxabbli bi probabbiltà ra?onevoli.

53 Issa, g?andu ji?i rrilevat, f'dan ir-rigward, li l-in?ertezza marbuta man-natura definittiva tan-nuqqas ta' ?las tista' wkoll tittie?ed inkunsiderazzjoni billi jing?ata t-tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa g?all-VAT meta l-kreditur isemmi, qabel ma tintemm il-pro?edura ta' insolvenza jew ta' stral? tad-debitur tieg?u, probabbiltà ra?onevoli li d-dejn ma ji?ix onorat, b'tali mod li dan il-ba?i tat-taxxa ji?i evalwat mill-?did 'il fuq fl-ipote?i fejn il-?las isir madankollu. Huma l-awtoritajiet nazzjonali li g?andhom jiddeterminaw, fl-osservanza tal-prin?ipju ta' proporzjonalità u ta?t l-ist?arri? ta' qorti, il-provi ta' tul esti? probabbli tan-nuqqas ta' ?las li g?andhom ji?u pprovduti mill-kreditur skont il-partikolaritajiet tad-dritt nazzjonali applikabbli. Tali modalità hija wkoll effettiva sabiex jintla?aq l-g?an inti? filwaqt li hija inqas restrittiva g?all-kreditur, li ji?gura l-prefinanzjament tal-VAT billi ji?borha f'isem l-Istat (sentenza tal?15 ta' Ottubru 2020, E. (VAT – Tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa), C?335/19, EU:C:2020:829, punt 48 u l-?urisprudenza ??itata).

54 Din il-konstatazzjoni tapplika *a fortiori* fil-kuntest ta' pro?eduri ta' insolvenza jew ta' stral?, li fihom i?-?ertezza tan-natura definittivament irrekuperabbli tad-dejn tista' tinkiseb biss, b?ala prin?ipju, fi tmiem perijodu twil. Tali terminu huwa, fi kwalunkwe ka?, ta' natura li jikkaw?a lill-imprendituri su??etti g?al-le?i?lazzjoni li tipprevedi tali pro?eduri, meta jkollhom quddiemhom sitwazzjoni ta' nuqqas ta' ?las ta' fattura, ?vanta?? f'termini ta' likwidità meta mqabbla mal-kompetituri tag?hom fi Stati Membri o?ra li huma manifestament ta' natura li jfixklu l-g?an ta' armonizzazzjoni fiskali inti? mid-Direttiva dwar il-VAT (ara, f'dan is-sens, is-sentenza tal?15 ta' Ottubru 2020, E. (VAT – Tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa), C?335/19, EU:C:2020:829, punt 50 u l-?urisprudenza ??itata).

55 F'dan il-ka?, g?alkemm il-kunsinni ta' o??etti u l-provvisti ta' servizzi inkwistjoni fil-kaw?a prin?ipali twettqu matul is-snin 2007 sa 2010 u fl?2012, Consortium Remi Group ressqet it-talba g?al rimbors li tirri?ulta mit-tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT biss matul is-sena 2020. Issa, kemm mill-atti tal-pro?ess li g?andha l-Qorti tal-?ustizzja kif ukoll mit-twe?ibiet tal-partijiet fil-kaw?a prin?ipali g?all-mistoqsijiet mag?mula waqt is-seduta jirri?ulta li, fost il-kumpanniji debituri, l-ewwel tnejn kienu t?assru mir-re?istru kummer?jali qabel id-data tat-tressiq ta' din it-talba, rispettivament fl?2012 u fl?2017, it-tielet wa?da t?assret minn dan ir-re?istru matul il-pro?edura inkwistjoni fil-kaw?a prin?ipali u, fl-a??ar nett, l-a??ar tnejn huma s-su??ett ta' pro?eduri ta' insolvenza miftu?a qabel it-tressiq tal-imsemmija talba.

56 Konsegwentement, hija l-qorti tar-rinviju, li hija l-unika li g?andha ?urisdizzjoni sabiex tidde?iedi dwar il-fatti, li g?andha tiddetermina d-data li minnha Consortium Remi Group setg?et, ming?ajr ma turi nuqqas ta' dili?enza, tinvoka d-dritt tag?ha g?at-tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa fil-ka?

ta’ nuqqas ta’ ?las totali jew parzjali, b’mod partikolari fid-dawl tal-eventwali natura irrekuperabbli tal-krediti tag?ha.

57 Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet kollha pre?edenti, ir-risposta g?all-ewwel, g?at-tielet u g?ar-raba’ domanda g?andha tkun li l-Artikolu 90 tad-Direttiva dwar il-VAT, moqri flimkien mal-prin?ipji ta’ newtralità fiskali, ta’ proporzjonalità u ta’ effettività, g?andu ji?i interpretat fis-sens li ma jipprekludix le?i?lazzjoni ta’ Stat Membru li tipprevedi terminu ta’ dekadenza g?at-tressiq ta’ talba g?al rimbors tal-VAT li tirri?ulta minn tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT fil-ka? ta’ nuqqas ta’ ?las totali jew parzjali, li l-iskadenza tieg?u g?andha l-konsegwenza li tissanzjona lill-persuna taxxabbli insuffi?jentement dili?enti, sakemm dan it-terminu jibda jiddekorri biss mid-data li fiha din il-persuna taxxabbli setg?et, ming?ajr ma turi nuqqas ta’ dili?enza, tinvoka d-dritt g?al tnaqqis tag?ha. Fl-assenza ta’ dispo?izzjonijiet nazzjonali li jikkon?ernaw il-modalitajiet tal-e?er?izzju ta’ dan id-dritt, il-bidu tad-dekorrenza ta’ tali terminu ta’ dekadenza g?andu jkun identifikabbli mill-persuna taxxabbli bi probabbiltà ra?onevoli.

Fuq it?tieni u l??ames domanda preliminari

58 Fid-dawl tal-?urisprudenza mfakkra fil-punt 33 ta’ din is-sentenza, g?andu jinftiehem li, permezz tat-tieni u tal-?ames domanda tag?ha, li g?andhom ji?u e?aminati flimkien, il-qorti tar-rinviju tistaqsi, essenzjalment, jekk l-Artikolu 90(1) u l-Artikolu 273 tad-Direttiva dwar il-VAT, moqrija flimkien mal-prin?ipji ta’ newtralità fiskali u ta’ proporzjonalità, g?andhomx ji?u interpretati fis-sens li jipprekludu, fl-assenza ta’ dispo?izzjonijiet nazzjonali spe?ifi?i, rekwi?it tal-awtorità tat-taxxa li jissu??etta t-tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT, fil-ka? ta’ nuqqas ta’ ?las totali jew parzjali ta’ fattura ma?ru?a minn persuna taxxabbli, g?all-kundizzjoni li din tal-a??ar ta??usta minn qabel il-fattura inizjali u li tikkomunika minn qabel lid-debitur tag?ha l-intenzjoni tag?ha li tannulla l-VAT, sa fejn din hija persuna taxxabbli.

59 Preliminarjament, fir-rigward tal-kundizzjoni li tissu??etta t-tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT g?all-fatt li l-persuna taxxabbli tkun a??ustat il-fatturi inizjalment ma?ru?a, g?andu ji?i rrilevat li, kuntrarjament g?all-argument imressaq mid-Direttur u mill-Kummissjoni Ewropea, tali kundizzjoni ma tirri?ultax mill-Artikolu 203 tad-Direttiva tal-VAT.

60 Fil-fatt, skont il-?urisprudenza tal-Qorti tal-?ustizzja, din id-dispo?izzjoni hija inti?a li tapplika biss meta l-VAT ?iet iffatturata b’mod ?baljat u, g?aldaqstant, ma tkoprix is-sitwazzjonijiet li fihom it-taxxa indikata fuq il-fattura hija e?atta (ara, f’dan is-sens, is-sentenza tat?8 ta’ Di?embru 2022, Finanzamt Österreich (VAT iffatturata b’mod ?baljat lill-konsumaturi finali), C?378/21, EU:C:2022:968, punti 21 u 23).

61 G?all-kuntrarju, kemm rekwi?it ta’ a??ustament tal-fattura inizjali, kif ukoll dak li jissu??etta t-tnaqqis *pro rata* tal-ba?i tat-taxxa ta’ persuna taxxabbli, fil-ka? ta’ nuqqas ta’ ?las, g?all-komunikazzjoni minn qabel minn din tal-a??ar lid-debitur tag?ha, jekk ikun persuna taxxabbli, bl-intenzjoni tag?ha li tannulla parti jew it-totalità tal-VAT, jaqa’, fl-istess ?in, ta?t l-Artikolu 90(1) u l-Artikolu 273 tad-Direttiva tal-VAT (ara, f’dan is-sens, is-sentenza tas?26 ta’ Jannar 2012, Kraft Foods Polska, C?588/10, EU:C:2012:40, punt 24 u tas?6 ta’ Di?embru 2018, Tratave, C?672/17, EU:C:2018:989, punt 35).

62 F’dan ir-rigward, g?andu jitfakkar li skont l-Artikolu 273 tad-Direttiva dwar il-VAT, l-Istati Membri jistg?u jipprevedu l-obbligi li jqisu ne?essarji sabiex ji?guraw il-?bir korrett tal-VAT u sabiex jevitaw il-frodi, bil-kundizzjoni, b’mod partikolari, li din il-possibbiltà ma tintu?ax sabiex ji?u imposti obbligi ta’ fatturazzjoni addizzjonali g?al dawk stabbiliti fil-Kapitolu 3 tal-imsemmija direttiva.

63 Peress li, barra mil-limiti li jistabbilixxu, id-dispo?izzjonijiet tal-Artikolu 90(1) u tal-Artikolu 273 tad-Direttiva tal-VAT la jispe?ifikaw il-kundizzjonijiet u lanqas l-obbligi li l-Istati Membri jistg?u

jipprevedu, dawn id-dispo?izzjonijiet jag?tu lil dawn tal-a??ar mar?ni ta’ diskrezzjoni, b’mod partikolari, fir-rigward tal-formalitajiet li g?andhom ji?u ssodisfatti mill-persuni taxxabbli quddiem l-awtoritajiet tat-taxxa sabiex jippro?edu g?al tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa (sentenza tal?11 ta’ ?unju 2020, SCT, C?146/19, EU:C:2020:464, punt 35 u l-?urisprudenza ??itata).

64 Madankollu, il-mi?uri li l-Istati Membri g?andhom il-possibbiltà jadottaw bis-sa??a tal-Artikolu 273 tad-Direttiva tal-VAT ma jistg?ux, b?ala prin?ipju, jidderogaw mill-osservanza tar-regoli relatati mal-ba?i tat-taxxa g?all-finijiet tal-VAT ?lief fil-limitu ta’ dak li huwa strettament ne?essarju sabiex jintla?aq dan l-g?an spe?ifiku. Fil-fatt, huma g?andhom jolqtu bl-inqas mod possibbli l-g?anijiet u l-prin?ipji tad-Direttiva dwar il-VAT u g?alhekk ma jistg?ux jintu?aw b’mod li jaffettwaw in-newtralità tal-VAT, li tikkostitwixxi prin?ipju fundamentali tas-sistema komuni tal-VAT implimentata mil-le?i?lazzjoni tal-Unjoni f’dan il-qasam (sentenza tas?6 ta’ Ottubru 2021, Boehringer Ingelheim, C?717/19, EU:C:2021:818, punt 60 u l-?urisprudenza ??itata).

65 Barra minn hekk, jekk ir-rimbors tal-VAT isir impossibbli jew e??essivament diffi?li skont il-kundizzjonijiet li fihom it-talbiet g?all-?las lura ta’ taxxi jistg?u ji?u e?er?itati, l-imsemmi prin?ipju ta’ newtralità tal-VAT kif ukoll il-prin?ipju ta’ proporzjonalità jistg?u je?i?u li l-Istati Membri jipprevedu l-istrumenti u l-modalitajiet pro?edurali ne?essarji sabiex il-persuna taxxabbli tkun tista’ tirkupra t-taxxa ffatturata indebitament (ara, f’dan is-sens, is-sentenza tas?26 ta’ Jannar 2012, Kraft Foods Polska, C?588/10, EU:C:2012:40, punt 29 u l-?urisprudenza ??itata).

66 Konsegwentement, il-formalitajiet li g?andhom ji?u ssodisfatti mill-persuni taxxabbli sabiex je?er?itaw, quddiem l-awtoritajiet tat-taxxa, id-dritt li jsir tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa g?all-finijiet tal-VAT g?andhom ikunu limitati g?al dawk li jippermettu li ji??ustifikaw li, sussegwentement g?all-konklu?joni tat-tran?azzjoni, parti mill-korrispettiv jew il-korrispettiv kollu ma ji?ix definittivament mi?bur. F’dan ir-rigward huma l-qrati nazzjonali li g?andhom jivverifikaw li dan huwa l-ka? ta’ formalitajiet mitluba mill-Istat Membru kkon?ernat (ara, f’dan is-sens, is-sentenza tas?6 ta’ Ottubru 2021, Boehringer Ingelheim, C?717/19, EU:C:2021:818, punt 61 u l-?urisprudenza ??itata).

67 F’dan ir-rigward, il-Qorti tal-?ustizzja dde?idiet ripetutament li r-rekwi?it li jikkonsisti fil-fatt li t-tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa, kif jirri?ulta minn fattura inizjali, ikun su??ett g?all-pussess, mill-persuna taxxabbli, ta’ dikjarazzjoni ta’ r?evuta ta’ fattura ta’ a??ustament ma?ru?a mill-persuna li lilha jkunu ?ew ipprovduti l-o??etti jew is-servizzi, jista’, b?ala prin?ipju, jikkontribwixxi kemm sabiex ji?i ?gurat il-?bir korrett tal-VAT u sabiex ti?i evitata l-frodi kif ukoll sabiex ji?i eliminat ir-riskju ta’ telf ta’ d?ul fiskali u, g?aldaqstant, sabiex jintla?qu l-g?anijiet le?ittimi stabbiliti fl-Artikolu 90(1) u fl-Artikolu 273 tad-Direttiva dwar il-VAT (ara, f’dan is-sens, is-sentenza tas?26 ta’ Jannar 2012, Kraft Foods Polska, C?588/10, EU:C:2012:40, punti 32 u 33).

68 Kif jirri?ulta mill-?urisprudenza tal-Qorti tal-?ustizzja, din il-konstatazzjoni tg?odd ukoll g?ar-rekwi?it li jissu??etta t-tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa g?all-komunikazzjoni minn qabel mill-persuna taxxabbli lid-debitur tag?ha, jekk ikun persuna taxxabbli, tal-intenzjoni tag?ha li tannulla parti jew it-totalità tal-VAT (ara, f’dan is-sens, is-sentenza tas?6 ta’ Di?embru 2018, Tratave, C?672/17, EU:C:2018:989, punti 35 u 36).

69 Konsegwentement, ir-rekwi?iti li jikkonsistu fl-issu??ettar tat-tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa g?all-a??ustament tal-fattura inizjali mill-persuna taxxabbli min?abba n-nuqqas ta’ ?las totali jew parzjali u fil-komunikazzjoni minn qabel minnha lid-debitur tag?ha tal-intenzjoni tag?ha li tannulla t-taxxa, b’tali mod li dan tal-a??ar ikun informat g?all-finijiet tal-a??ustament tat-tnaqqis imwettaq inizjalment, b?al dawk inkwistjoni fil-kaw?a prin?ipali, ma jikkontestawx, b?ala prin?ipju, in-newtralità tal-VAT (ara, f’dan is-sens, is-sentenza tas?26 ta’ Jannar 2012, Kraft Foods Polska, C?588/10, EU:C:2012:40, punt 24 u tas?6 ta’ Di?embru 2018, Tratave, C?672/17, EU:C:2018:989, punt 39).

70 Madankollu, xorta jibqa’ l-fatt li hija l-qorti tar-rinviju li g?andha tivverifika jekk tali rekwi?iti jidhrux, f’dan il-ka?, e??essivament vinkolanti g?all-persuna taxxabbli, fornitur ta’ o??etti jew ta’ servizzi (ara, f’dan is-sens, is-sentenza tas?6 ta’ Di?embru 2018, Tratave, C?672/17, EU:C:2018:989, punt 41).

71 Issa, mill-elementi tal-atti tal-pro?ess ippre?entati quddiem il-Qorti tal-?ustizzja, li ?ew ikkonfermati waqt is-seduta, jirri?ulta li, minn na?a, il-le?i?lazzjoni Bulgara, fil-ver?joni tag?ha applikabbli g?all-fatti tal-kaw?a prin?ipali, ma kinitx tipprevedi rekwi?iti ta’ a??ustament tal-fattura inizjali u ta’ informazzjoni tad-debitur dwar l-annullament tat-taxxa fil-ka? ta’ nuqqas ta’ ?las.

72 Min-na?a l-o?ra, skont dawn l-istess elementi ta’ informazzjoni, Consortium Remi Group t?assret mir-re?istru tal-VAT fis?7 ta’ Marzu 2019, b’tali mod li, fid-data tat-tressiq tat-talba g?al tpa?ija inkwistjoni fil-kaw?a prin?ipali, din il-persuna taxxabbli ma kellhiex iktar il-possibbiltà li to?ro? fatturi ta’ a??ustament. Fil-fatt, id-Direttur ippre?i?a f’dan ir-rigward, ming?ajr ma ?ie kontradett fuq dan il-punt, li, skont id-dispo?izzjonijiet nazzjonali rilevanti *ratione temporis,* l-a??ustament tal-VAT ma setax isir meta l-persuna taxxabbli tkun t?assret mill-imsemmi re?istru.

73 G?aldaqstant, g?andu ji?i kkonstatat li, peress li l-a??ustament ta’ fattura hija, fil-prattika tal-awtorità tat-taxxa Bulgara, kundizzjoni *sine qua non* sabiex jinkiseb tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa, in-newtralità tal-VAT tkun affettwata meta jkun impossibbli jew e??essivament diffi?li g?all-persuna taxxabbli li tippro?edi g?all-a??ustament ta’ tali fattura (ara, f’dan is-sens, is-sentenza tas?6 ta’ Ottubru 2021, Boehringer Ingelheim, C?717/19, EU:C:2021:818, punt 63).

74 Konsegwentement, f’ka? b?al dak fil-kaw?a prin?ipali fejn il-persuna taxxabbli tinsab fl-impossibbiltà li to?ro? dokument ta’ a??ustament fir-rigward ta’ fatturi li l-ammont tag?hom ma t?allasx, il-prin?ipji ta’ newtralità tal-VAT u ta’ proporzjonalità je?i?u li l-Istat Membru kkon?ernat jippermettilha tistabbilixxi, permezz ta’ mezzi o?ra, quddiem l-awtoritajiet tat-taxxa nazzjonali, in-nuqqas ta’ ?las ta’ dawn il-fatturi, li ta lok g?ad-dritt tag?ha g?at-tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa (ara, f’dan is-sens, is-sentenza tas?6 ta’ Ottubru 2021, Boehringer Ingelheim, C?717/19, EU:C:2021:818, punt 65).

75 F’dawn i?-?irkustanzi, g?andu jitqies li l-fatt li d-dritt g?al tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT ji?i ssu??ettat, fl-assenza tad-dispo?izzjonijiet nazzjonali rilevanti, g?all-kundizzjoni li l-fattura inizjali kienet is-su??ett ta’ a??ustament imur lil hinn minn dak li huwa ne?essarju sabiex jintla?aq l-g?an imfittex mill-Artikolu 273 tad-Direttiva dwar il-VAT u li jikkonsisti fl-eliminazzjoni tar-riskju ta’ telf ta’ d?ul fiskali, meta din il-kundizzjoni tkun saret impossibbli li ti?i ssodisfatta.

76 L-istess japplika, iktar u iktar, g?all-obbligu li d-destinatarju ta’ din il-fattura ji?i informat bl-intenzjoni tal-emittent tag?ha li jannulla l-VAT, b?al dak imsemmi fil-?ames domanda, li minnha jirri?ulta mill-formulazzjoni stess, kif ukoll minn konstatazzjonijiet o?ra esposti fit-talba g?al de?i?joni preliminari, li din tikkostitwixxi kundizzjoni ne?essarja, imposta mill-prattika tal-awtorità tat-taxxa Bulgara, g?all-a??ustament tal-VAT iffatturata fil-ka? ta’ nuqqas ta’ ?las totali jew parzjali.

77 Madankollu, g?andu ji?i osservat li, f’dan il-ka?, Consortium Remi Group t?assret mir-re?istru tal-VAT min?abba nuqqas sistematiku ta’ twettiq tal-obbligi tag?ha li jirri?ultaw mi?-ZDDS u li t-talba tag?ha g?al tpa?ija kienet tirrigwarda n-nuqqas ta’ ?las ta’ fatturi ma?ru?a diversi snin qabel it-t?assir tag?ha. G?aldaqstant, hija l-qorti tar-rinviju li g?andha tivverifika jekk l-impossibbiltà g?all-persuna taxxabbli li to?ro? fatturi ta’ a??ustament hijiex imputabbli lilha.

78 Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet pre?edenti, ir-risposta g?at-tieni u g?all-?ames domanda g?andha tkun li l-Artikolu 90(1) u l-Artikolu 273 tad-Direttiva dwar il-VAT, moqrija flimkien mal-prin?ipji ta’ newtralità fiskali u ta’ proporzjonalità, g?andhom ji?u interpretati fis-sens li jipprekludu,

fl-assenza ta' dispo?izzjonijiet nazzjonali spe?ifi?i, rekwi?it tal-awtorità tat-taxxa li jissu??etta t-tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT, fil-ka? ta' nuqqas ta' ?las totali jew parzjali ta' fattura ma?ru?a minn persuna taxxabbli, g?all-kundizzjoni li din tal-a??ar ta??usta minn qabel il-fattura inizjali u g?all-kundizzjoni li hija tikkomunika minn qabel lid-debitur tag?ha l-intenzjoni tag?ha li tannulla l-VAT, peress li huwa impossibbli g?al din il-persuna taxxabbli li twettaq tali a??ustament fi ?mien xieraq, ming?ajr ma din l-impossibbiltà tkun imputabbli lilha.

Fuq is?sitt domanda

79 Permezz tas-sitt domanda tag?ha, il-qorti tar-rinviju tistaqsi jekk l-Artikolu 90(1) tad-Direttiva dwar il-VAT g?andux ji?i interpretat fis-sens li dritt possibbli g?at-tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT fil-ka? ta' nuqqas ta' ?las totali jew parzjali ta' fattura ma?ru?a minn persuna taxxabbli jag?tix dritt g?ar-rimbors tal-VAT im?allsa minnha, flimkien mal-interessi moratorji, u, jekk ir-risposta ting?ata fl-affermattiv, minn liema data tali dritt jista' ji?i invokat.

80 F'dan ir-rigward, kif tfakkar fil-punt 42 ta' din is-sentenza, is-sistema komuni tal-VAT tiggarantixxi n-newtralità tag?ha u hija inti?a li te?les kompletament lill-imprenditur mill-pi? tal-VAT dovuta jew im?allsa fil-kuntest tal-attivitajiet ekonomi?i tieg?u kollha. Mill-?urisprudenza ??itata fil-punt 63 ta' din is-sentenza jirri?ulta li, g?alkemm l-Istati Membri g?andhom libertà ?erta fl-istabbiliment tal-modalitajiet imsemmija fl-Artikolu 90 tad-Direttiva dwar il-VAT, dawn il-modalitajiet ma jistg?ux jippre?udikaw il-prin?ipju ta' newtralità fiskali billi j?ieg?lu lill-persuna taxxabbli ??arrab, kompletament jew parzjalment, il-pi? tal-VAT.

81 B'mod partikolari, l-imsemmija modalitajiet g?andhom jag?tu l-possibbiltà lill-persuna taxxabbli li tirkupra, skont kundizzjonijiet xierqa, il-kreditu s?i? li jirri?ulta minn tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT, li jfisser li r-rimbors isir f'perijodu ra?onevoli, permezz ta' ?lasijiet likwidi jew b'mezzi ekwivalenti u li, fi kwalunkwe ka?, il-metodu ta' rimbors adottat ma g?andu jinvolvi l-ebda riskju finanzjarju g?all-persuna taxxabbli (ara, f'dan is-sens, is-sentenza tat?12 ta' Mejju 2021, technoRent International et, C?844/19, EU:C:2021:378, punt 38).

82 Issa, jekk, fil-ka? fejn ir-rimbors jirri?ulta minn tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT ma jse??x f'terminu ra?onevoli, il-persuna taxxabbli ma kienx ikollha dritt g?al interessi moratorji, is-sitwazzjoni tag?ha kienet ti?i affettwata ?a?in, bi ksur tal-prin?ipju ta' newtralità fiskali (ara, f'dan is-sens, is-sentenza tat?12 ta' Mejju 2021, technoRent International et, C?844/19, EU:C:2021:378, punti 39 u 41).

83 Minn dan isegwi li, anki jekk l-Artikolu 90 tad-Direttiva dwar il-VAT ma jipprevedix obbligu li jit?allsu interessi fuq ir-rimbors tal-VAT li jirri?ulta minn tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT jew ma jispe?ifikax id-data li minnha tali interessi jkunu dovuti, il-prin?ipju ta' newtralità tas-sistema fiskali tal-VAT je?i?i li t-telf finanzjarju kkaw?at min?abba rimbors ta' e??ess ta' VAT imwettaq lil hinn minn terminu ra?onevoli ji?i kkumpensat permezz tal-?las ta' interessi moratorji (ara, f'dan is-sens, is-sentenza tat?12 ta' Mejju 2021, technoRent International et, C?844/19, EU:C:2021:378, punti 40 u 41).

84 Fil-fatt, f'din is-sitwazzjoni, il-persuna taxxabbli tibbenefika minnn e??ess tal-VAT li jkollu ji?i rrimborsat lilha, i?da li jista' jikkaw?a telf finanzjarju g?ad-dannu tag?ha, min?abba l-indisponibbiltà tas-somom ta' flus inkwistjoni. Issa, jekk, fil-ka? fejn l-awtorità tat-taxxa ma t?allasx lura dan l-e??ess f'terminu ra?onevoli, il-persuna taxxabbli ma kienx ikollha dritt g?al interessi moratorji, is-sitwazzjoni tag?ha kienet ti?i affettwata ?a?in, ?a?a li b'hekk tippre?udika l-prin?ipju ta' newtralità fiskali (sentenza tat?12 ta' Mejju 2021, technoRent International et, C?844/19, EU:C:2021:378, punt 42).

85 Fir-rigward, b'mod iktar partikolari, tal-modalitajiet ta' applikazzjoni tal-interessi fuq ir-rimbors

li jirri?ulta minn tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT, dawn jaqg?u ta?t l-awtonomija pro?edurali tal-Istati Membri, irregolata mill-prin?ipji ta' ekwivalenza u ta' effettività (ara, b'analo?ija, is-sentenza tat?13 ta' Ottubru 2022, HUMDA, C?397/21, EU:C:2022:790, punt 45).

86 G?aldaqstant, hija l-qorti tar-rinviju li g?andha tiddetermina, fid-dawl ta' dawn il-prin?ipji kif ukoll tal-karatteristi?i partikolari kollha tal-kaw?a li g?andha quddiemha, jekk, f'dan il-ka?, kienx hemm lok li jsir rimbors li jirri?ulta minn tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT u, sa fejn hija tikkonstata li dan ir-rimbors ma se??x f'terminu ra?onevoli, il-mument li minnu l-interessi moratorji ji?diedu mal-ammont ta' dan ir-rimbors (ara, f'dan is-sens, id-digriet tal?5 ta' Ottubru 2023, ZSE Elektrárne, C?151/23, EU:C:2023:751, punt 28).

87 F'dan il-ka?, kif irrilevat, essenzjalment, l-Avukata ?enerali fil-punti 99, 100 u 102 tal-konklu?jonijiet tag?ha, fl-assenza ta' modalitajiet pre?i?i previsti mid-dritt nazzjonali, interessi fuq id-dritt g?ar-rimbors min?abba tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT jistg?u ji?u kkalkolati biss mid-data li fiha l-persuna taxxabbli tqis li n-nuqqas ta' ?las tad-dejn inkwistjoni huwa ta' natura definittiva, fis-sens tal-Artikolu 90 tad-Direttiva dwar il-VAT, u tinvoka d-dritt tag?ha g?at-tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT fil-kuntest tad-dikjarazzjoni dwar il-perijodu ta' tassazzjoni li kien fis-se?? dak i?-?mien peress li, qabel din id-data, il-ba?i legali tal-?las tal-VAT huwa kkostitwit mill-Artikolu 63 ta' din id-direttiva.

88 Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet pre?edenti, ir-risposta g?as-sitt domanda g?andha tkun li l-Artikolu 90(1) tad-Direttiva dwar il-VAT, moqri flimkien mal-prin?ipju ta' newtralità fiskali, g?andu ji?i interpretat fis-sens li eventwali dritt g?at-tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT fil-ka? ta' nuqqas ta' ?las totali jew parzjali ta' fattura ma?ru?a minn persuna taxxabbli jag?ti dritt g?ar-rimbors tal-VAT im?allsa minnha, flimkien mal-interessi moratorji, u li, fl-assenza ta' modalitajiet ta' applikazzjoni tal-interessi eventwalment dovuti fil-le?i?lazzjoni ta' Stat Membru, id-data li minnha l-persuna taxxabbli tinvoka d-dritt tag?ha g?al dan it-tnaqqis fil-kuntest tad-dikjarazzjoni dwar il-perijodu taxxabbli li kien g?addej f'dak i?-?mien tikkostitwixxi l-bidu tad-dekorrenza g?all-kalkolu ta' dawn l-interessi.

Fuq l?ispejje?

89 Peress li l-pro?edura g?andha, fir-rigward tal-partijiet fil-kaw?a prin?ipali, in-natura ta' kwistjoni mqajma quddiem il-qorti tar-rinviju, hija dik il-qorti li tidde?iedi fuq l-ispejje?. L-ispejje? sostnuti g?as-sottomissjoni tal-osservazzjonijiet lill-Qorti tal-?ustizzja, barra dawk tal-imsemmija partijiet, ma jistg?ux jit?allsu lura.

G?al dawn il-motivi, Il-Qorti tal-?ustizzja (L-G?axar Awla) taqta' u tidde?iedi:

1) **L-Artikolu 90 tad-Direttiva tal-Kunsill 2006/112/KE tat?28 ta' Novembru 2006 dwar is-sistema komuni ta' taxxa fuq il-valur mi?jud, moqri flimkien mal-prin?ipji ta' newtralità fiskali, ta' proporzjonalità u ta' effettività, g?andu ji?i interpretat fis-sens li ma jipprekludix le?i?lazzjoni ta' Stat Membru li tipprevedi terminu ta' dekadenza g?at-tressiq ta' talba g?al rimbors tat-taxxa fuq il-valur mi?jud (VAT) li tirri?ulta minn tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT fil-ka? ta' nuqqas ta' ?las totali jew parzjali, li l-iskadenza tieg?u g?andha l-konsegwenza li tissanzjona lill-persuna taxxabbli insuffi?jentement dili?enti, sakemm dan it-terminu jibda jiddekorri biss mid-data li fiha din il-persuna taxxabbli setg?et, ming?ajr ma turi nuqqas ta' dili?enza, tinvoka d-dritt g?al tnaqqis tag?ha. Fl-assenza ta' dispo?izzjonijiet nazzjonali li jikkon?ernaw il-modalitajiet tal-e?er?izzju ta' dan id-dritt, il-bidu tad-dekorrenza ta' tali terminu ta' dekadenza g?andu jkun identifikabbli mill-persuna taxxabbli bi probabbiltà ra?onevoli.**

2) **L-Artikolu 90(1) u l-Artikolu 273 tad-Direttiva 2006/112, moqrija flimkien mal-prin?ipji ta' newtralità fiskali u ta' proporzjonalità, g?andhom ji?u interpretati fis-sens li jipprekludu, fl-assenza ta' dispo?izzjonijiet nazzjonali spe?ifi?i, rekwi?it tal-awtorità tat-taxxa li**

jissu??etta t-tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tat-taxxa fuq il-valur mi?jud (VAT), fil-ka? ta' nuqqas ta' ?las totali jew parzjali ta' fattura ma?ru?a minn persuna taxxabbli, g?all-kundizzjoni li din tal-a??ar ta??usta minn qabel il-fattura inizjali u g?all-kundizzjoni li hija tikkomunika minn qabel lid-debitur tag?ha l-intenzjoni tag?ha li tannulla l-VAT, peress li huwa impossibbli g?al din il-persuna taxxabbli li twettaq tali a??ustament fi ?mien xieraq, ming?ajr ma din l-impossibbiltà tkun imputabbli lilha.

3) **L-Artikolu 90(1) tad-Direttiva 2006/112, moqri flimkien mal-prin?ipju ta' newtralità fiskali, g?andu ji?i interpretat fis-sens li eventwali dritt g?at-tnaqqis tal-ba?i tat-taxxa tal-VAT fil-ka? ta' nuqqas ta' ?las totali jew parzjali ta' fattura ma?ru?a minn persuna taxxabbli jag?ti dritt g?ar-rimbors tat-taxxa fuq il-valur mi?jud (VAT) im?allsa minnha, flimkien mal-interessi moratorji, u li, fl-assenza ta' modalitajiet ta' applikazzjoni tal-interessi eventwalment dovuti fil-le?i?lazzjoni ta' Stat Membru, id-data li minnha l-persuna taxxabbli tinvoka d-dritt tag?ha g?al dan it-tnaqqis fil-kuntest tad-dikjarazzjoni dwar il-perijodu taxxabbli li kien g?addej f'dak i?-?mien tikkostitwixxi l-bidu tad-dekorrenza g?all-kalkolu ta' dawn l-interessi.**

Firem

* Lingwa tal-kaw?a: il-Bulgaru.